

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt halfmaandelijks. Abonnementsprijs f 3.— per halfjaar.

De Vereeniging is opgericht in 1912 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernementsbesluit d.d. 31 Juli 1922, No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale ressorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

Mr. H. E. BOISSEVAIN, Drs. HERMEN KARTOWISASTRO, W. VAN DER PEYL, Mr. H. M. VRIJHEID en F. H. VAN DE WETERING.

Redactie - Secretaris: H. OBBINK.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: LOCALE BELANGEN, POSTBOX 38, SEMARANG.

Vaste medewerkers: Mr. J. TEN BRINK, Mr. F. DE LA CROIX, Mr. L. F. ENGELKES-NIX, Mr. Ch. M. J. HERCKENRATH, Mr. Th. A. M. HOOGVELT, Mr. M. D. DE JONG, Th. VAN KEMPEN, F. W. M. KERCHMAN, Dr. H. J. LEVELT, R. MARGONO, Mr. G. C. SUERMONDT, Mr. J. H. TERWOGT.

Voor lokaal-technische aangelegenheden: Secretariaat Technische Commissie: van Ruijsdaelweg 2a, Bandoeng.

Vertegenwoordiger in Nederland: J. J. G. E. RUCKERT, Burgemeester van Enschede

Verlichtingsbelastingverordening.

Het model voor een verlichtingsbelastingverordening, door het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Midden-Java aan de Regentschapsraden in Midden-Java aanbevolen, voorzien van een toelichting en van aantekeningen, ontleend aan administratieve beslissingen.

door

Mr. J. H. TERWOGT.

De straatverlichting als object voor belastingheffing der regentschappen in Midden-Java was voor het jaar 1936 alleen bekend bij de regentschappen van het voormalige gewest Semarang. De in dit Gewest gegolden hebbende verordening tot heffing eener „Verlichtingsbelasting” bleef bij de instelling der regentschappen als zelfstandige gemeenschappen voor die gebiedsdeelen van kracht en werd later door een eigen regentschapsverordening vervangen.

Toen nu door de gestadig dalende ontvangsten der regentschappen en de omstandigheid, dat op steun van Landswege niet kon worden gerekend, de noodzaak van versterking der eigen geldmiddelen zich steeds dringender deed gevoelen, vormde de invoering van een verlichtingsbelasting bij de regentschappen, die nog niet over een zoodanige bron van inkomsten beschikten, uiteraard een der eerste zorgen van het Provinciaal Bestuur.

Voor de stadsgemeenten deed de behoefte aan uitbreiding van het reeds omvangrijke belastinggebied zich niet zoozeer gevoelen. Bovendien leent een verlichtingsbelasting zich minder goed voor de grootere stadsgemeenten.

De verlichtingsbelasting toch heeft in het algemeen een beperkter strekking dan de voor de grootere stadsgemeenten meer geëigende straatbelasting. De eerste wordt alleen geheven naar

grondslagen volgens welke een billijke bijdrage gevorderd wordt in de kosten, die de overheid aan de straatverlichting besteedt; met de tweede kan ook een billijke bijdrage gevorderd worden in de kosten, besteed aan andere voorzieningen van openbaar nut b.v. in die van rioleering en onderhoud van wegen (in Nederland zelfs van waterwegen). Dit brengt o.a. met zich mede, dat straatgeld ook geheven kan worden van perceelen welke niet belenden aan openbare wegen, doch in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn gelegen, zoomede van onbebouwde perceelen. Een verlichtingsbelasting kan billijkheidshalve alleen geheven worden van bebouwde perceelen die aan openbare, verlichte wegen grenzen. Het hier te bespreken model eischt bovendien, dat de gebouwen voor gebruik geschikt moeten zijn.

De verlichtingsbelasting leent zich derhalve in het algemeen meer voor de eenvoudige uitrusting van een regentschaps- of districtshoofdplaats dan de straatbelasting, die in het algemeen meer in aanmerking komt voor de beter uitgeruste stadsgemeenten.

In zijn rondschriften van 23 Januari 1936 No. T 6/1/2 gaf het College van Gedeputeerden den betrokken regentschapsraden in overweging, de invoering eener verlichtingsbelasting in beschouwing te nemen. In verband met de moeilijkheden, die zich bij het samenstellen van een zoodanige ver-

ordering zouden kunnen voordoen, achtte het College gebruikmaking van een model gewenscht. Dit model bood het College den daarvoor in aanmerking komende regentschapsraden aan bij zijn brief van 17 Maart 1936 No. J 127/1/20.

De tijdsomstandigheden waren voor invoering van een nieuwe belasting echter verre van gunstig en het denkbeeld van het College van Gedeputeerden ondervond dan ook allerwege veel tegenkanting. Niettemin wist het College langzamerhand de regentschapsraden te overtuigen van de noodzaak, de eigen geldmiddelen zoo hoog mogelijk op te voeren o.a. door invoering van de hier bedoelde belasting, zoodat op een enkele uitzondering na, alle Midden-Javasche regentschappen thans over een verordening tot heffing eener verlichtingsbelasting beschikken.

Ter illustreering van het standpunt waarop het College van Gedeputeerden zich daarbij stelde, verdient het volgende geval vermelding.

Een der regentschapsraden voerde tegen de heffing eener verlichtingsbelasting aan, dat de eigenaren van de in de belasting te betrekken perceelen veelal elders wonen en mitsdien van de straatverlichting zelf geen profijt kunnen trekken en voorts, dat de straatverlichting — althans in de betrokken regentschapshoofdplaats — feitelijk een overbodige luxe vormt, aangezien de verlichte straten mede verlicht worden door de lampen van toko's en passerende voertuigen.

Het College van Gedeputeerden stelde in zijn antwoord (brf. 7 December 1937 No. J 127/3/20) op den voorgrond, dat de aangevoerde bedenkingen van tweeërlei aard waren, nl. eenerzijds de zoodanige, die zich verzetten tegen de belasting zelf zonder dat degenen, die deze bedenkingen uitten, zich uitspraken over het nut der verlichting, en anderzijds de zoodanige, die zich richtten tegen de verlichting en door afschaffing daarvan aan de belasting haar grondslag wilden ontnemen. De vraag nu — aldus het College — of en in welke mate bepaalde regentschapswegen moeten worden verlicht, is een zaak, die uitsluitend de regentschapshuishouding betreft. Indien er echter regentschapswegen worden verlicht, is de grondslag voor belastingheffing aanwezig en behoort, zoo eenigszins mogelijk, de belasting te worden ingevoerd.

Daarbij diende naar het oordeel van het College mede in aanmerking genomen te worden, dat, zoolang de regentschappen nog van de Landsuitkeering afhankelijk waren, daaraan in de meeste gevallen een doorslaggevend argument voor invoering kon worden ontleend.

Ook onder de werking der „Ordonnantie financieele verhouding Java en Madoera" echter kan naar het oordeel van het College van Gedeputeerden aanleiding te over bestaan voor het heffen eener verlichtingsbelasting. Op een desbetreffende vraag van een der Regenten in Midden-Java gaf het College nl. te kennen, dat het bedrag, waarmede het ingevolge evengenoemde ordonnantie aan de regentschappen toegewezen aandeel uit de Landsmiddelen de bedragen aan oude Landsuitkeering overtreft, bestemd is ter bestrijding van de normaal oplopende uitgaven en van de lasten voor bijzondere werken (brf. dd. 12 Juli 1938 No. J 127/3/10). Aan de omstandigheid, dat de regentschappen door de invoering der regeling nopens de financieele verhouding wat meer armslag verkregen hebben, mag derhalve op zichzelf geen argument tegen invoering worden ontleend.

In den loop der jaren onderging het bovengenoemde model voor een verlichtingsbelastingverordening eenige wijzigingen o. a. ten gevolge van een aantal Regeeringsbeslissingen, welke de onderwerpelijke materie betroffen. Hierbij kan worden aangeteekend, dat verordeningen als de onderhavige, ingevolge artikel 59 lid 1 der Regentschapsordonnantie de goedkeuring der Regeering behoeven.

Intusschen verzocht het College van Gedeputeerden ook den regentschapsraden in het voormalige gewest Semarang hun verlichtingsbelastingverordeningen in overeenstemming te brengen met het (gewijzigde) model, aangezien bedoelde verordeningen op vele punten verouderd waren en het College eenheid in de wetgeving op dit gebied noodzakelijk achtte.

De tekst van dit (gewijzigde) model volgt hieronder, voorzien van een toelichting op de daarvoor in aanmerking komende artikelen en van aantekeningen, ontleend aan Regeeringsbeslissingen en andere administratieve bescheiden.

De Regentschapsraad van stelt vast de volgende verordening :

„Verlichtingsbelastingverordening Regentschap.

Artikel 1.

Er wordt onder den naam van „Verlichtingsbelasting" in de plaatsen en eene belasting geheven wegens het uitoefenen van een der rechten, genoemd in artikel 3, op bebouwde perceelen, welke belanden aan een openbaren weg, die vanwege het Regentschap wordt verlicht.

Als grondslag voor de belasting geldt het uitoefenen van bepaalde rechten op een perceel, dat

belendt aan een openbaren weg, die van Regentschapswege wordt verlicht en dat voorzien is van een voor gebruik geschikte bebouwing (vgl. ook artikel 5 lid 1).

De bepaling, dat de verlichtingsbelasting wordt geheven „in de regentschapshoofdplaats en in andere door den Regentschapsraad aan te wijzen plaatsen” ontmoette van de zijde der Regeering bezwaar. De aanduiding van de plaatsen, waar de belasting zal worden geheven kan slechts bij verordening geschieden, aangezien de aanwijzing van het gebied, waarbinnen een belasting van kracht zal zijn, niet als een uitvoeringsmaatregel kan worden beschouwd, doch uit haar aard een integreerend deel vormt van de belastingregeling zelf. In verband hiermede zal de aanwijzing van de plaatsen waar de verordening zal gelden, of in de verordening zelf of in een afzonderlijke verordening moeten plaats vinden. De boven aangehaalde zinsnede zou nu naar het oordeel der Regeering licht aanleiding tot de gedachte geven, dat de

geschieden. (brf. van den Directeur van B. B. dd. 22 November 1938 No. Dec. 102k/3/4 en B. G. S. dd. 14 December d. a. v. No. 2421a/A).

In sommige verlichtingsbelastingverordeningen wordt een definitie gegeven van het begrip „belenden”. Afgezien van de omstandigheid, dat door een definitie als hier bedoeld aan dit begrip veelal een zeer oneigenlijke beteekenis gegeven wordt, hetgeen tot ongewenschte consequenties kan leiden, is het definieeren daarvan voor een goed begrip der verordening niet bepaald noodzakelijk. Daarom is in het model een definitie achterwege gelaten. Hetgeen onder „belenden” verstaan moet worden is in de praktijk voldoende duidelijk omljnd. Het arrest van den Hoogen Raad van 17 Mei 1933, W. 12659 laat dienaangaande geen twijfel meer mogelijk. „Van een belenden aan den openbaren weg” — aldus dit arrest — „kan geen sprake zijn, indien het perceel niet aan dien weg grenst”.

(Wordt vervolgd).

Uit den Volksraad.

Nadere wijziging en aanvulling van de voorschriften betreffende de heffing en invordering van locale belastingen (ond. 114).

Gedelegeerden-verslag (uittreksel).

ad E. Eenige leden waren van meening, dat, nu het recht tot vaststelling van kohieren, registers, leggers of staten betreffende de locale belastingen van den raad op het college van dagelijksch bestuur wordt overgebracht, de doleantierechtspraak ware op te dragen aan den raad van het betrokken lokaal ressort. Daarbij zou h.i. tevens het voordeel verkregen worden, dat de belastingplichtige zijn bezwaren op gemakkelijke wijze tot uitdrukking kan brengen, nl. rechtstreeks bij de betrokken leden van de vertegenwoordigende lichamen.

Andere leden achtten den raad incompetent om als beroepsinstantie in belastingzaken op te treden. Het college mist immers te eenen male de deskundigheid om in hooger instantie over een belastingaangelegenheid een oordeel te vellen. Bovendien zal de raad te allen tijde bevoegd zijn aan het betrokken college van dagelijksch bestuur een commissie toe te voegen om over de onderwerpelijke aangelegenheid van voorlichting te dienen.

M. v. A. (uittreksel).

ad E. De leden, die de meening zijn toegesnadenere aanwijzing der plaatsen bij besluit kan

daan, dat, nu de bevoegdheid tot vaststelling van kohieren, registers, leggers of staten betreffende de locale belastingen van den raad op het college van dagelijksch bestuur wordt overgebracht, de doleantierechtspraak ware op te dragen aan den raad van de betrokken autonome gemeenschap, houden niet voldoende in het oog, dat, zooals in de memorie van toelichting reeds werd uiteengezet, de beschikking door de administratie op tegen den aanslag opgeworpen bezwaren geen rechtspraak in eigenlijken zin is, doch meer een uitspraak, volgende op een nader overleg tusschen de administratie en den belastingschuldige. Het ligt in de rede, dat dit nadere overleg van de zijde der administratie bij voorkeur wordt gevoerd door de instantie, die den aanslag heeft vastgesteld.

Nu zou van dit beginsel kunnen worden afgeweken, indien de praktijk van de doleantierechtspraak daarmede gediend ware. Het tegendeel is evenwel het geval, omdat, gelijk andere leden opmerkten, de raad terzake minder deskundig is en niet het geëigende college om zich met de details van de afzonderlijke aanslagen in te laten, terwijl voorts door de doleantierechtspraak in handen te leggen van het college van dagelijksch bestuur een snellere rechtsbedeeling wordt verkregen. Wil een raad zich eenige zeggenschap voorbehouden, dan opent het onderhavige ontwerp daartoe, zooals door andere leden werd

betoogd, de gelegenheid in dien vorm, dat aan het college van dagelijksch bestuur, ter voorlichting, een door den raad te benoemen commissie wordt toegevoegd.

Het ten gunste van een voorbehoud van de doleantierechtspraak aan den raad nog aangevoerde argument, dat de belastingschuldigen hun bezwaren dan rechtstreeks bij de raadsleden zouden

kunnen indienen, acht de Regeering niet steekhoudend, eenerzijds om principieele redenen — een raadslid individueel is geen orgaan van de betrokken autonome gemeenschap — anderzijds om administratieve redenen, o.m. wijl de contrôle op het inacht nemen van den voor het indienen van een bezwaarschrift gestelden termijn daardoor wordt bemoeilijkt.

Decentraliana.

De Volkstelling in 1940. Een beroep op medewerking en op publiciteit.

Ongetwijfeld zal het velen bekend zijn — aldus lezen wij in „De Oosthoekbode” —, dat in Augustus van het volgend jaar hier te lande weer een algemeene Volkstelling zal worden gehouden met de bedoeling om van alle inwoners van Ned.-Indië het aantal vast te stellen en tevens een aantal bijzonderheden, zooals leeftijd, geslacht, burgerlijken staat, geboorteplaats, beroep, bedrijf, e.d.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat het welslagen van dit uitgebreide statistische onderzoek niet alleen voor het Gouvernement en voor wetenschappelijke doeleinden van groot belang kan zijn, maar dat daarbij feitelijk de geheele maatschappij is betrokken, in het bijzonder ook zij, die uit den aard van hun beroep of bedrijf kennis van land en volk noodig hebben.

Een belangrijk element voor het slagen der telling is, dat tijdig een zoo groot mogelijk deel van de bevolking van Ned.-Indië op de hoogte gebracht is van het feit, dat de telling zal plaats hebben.

Op allerlei wijzen zal, te beginnen met het voorjaar 1940, hieraan publiciteit worden gegeven en de bedoeling van de Volkstelling zal zooveel mogelijk worden uiteengezet. De leiding der Volkstelling ziet dan ook uit naar alle middelen van gepaste publiciteit, die tot dit doel kunnen bijdragen.

Op medewerking, ook van particuliere zijde, wordt hierbij gerekend. Voor dit doel is de aandacht van het Tijd. Kantoor v.d. Volkstelling 1940 te Batavia gevallen op het feit, dat zeer vele instellingen en firma's hier te lande dag-, week- of maandkalenders uitgeven, welke in groote aantallen in Ned.-Indië worden verspreid.

Uit dien hoofde heeft de Commissie v.d. Volkstelling 1940, van welke de heer W. M. F. Mansvelt voorzitter is, een beroep gedaan

op deze instellingen en firma's in Indië, om op de uit te geven wandkalender de datum 1 Augustus 1940 in vette roode of zwarte letter toe te lichten met „Aanvang der Volkstelling 1940”, en bij 16 Augustus 1940 evenzoo „Einde der Volkstelling 1940”.

Op deze wijze wordt als het ware automatisch in de huiskamer van duizenden inwoners het feit der volkstelling aangekondigd.

Andere middelen van publiciteit evenwel zijn eveneens in overweging.

Volkstelling 1940.

Het College van B. en W. van Medan schrijven over bovenvermeld onderwerp (Gemeenteblad 39) als volgt:

Onlangs hebben de Voorzitter en Secretaris van de Commissie voor de volkstelling, de heeren Dr. W. F. M. Mansvelt en Dr. P. H. Angenent, over dit onderwerp een onderhoud met den Voorzitter van Uwen Raad gehad, waarbij door hen werd medegedeeld, dat voor de leiding van de volkstelling te Medan desgewenscht door de Gemeente zelve zou kunnen worden zorg gedragen.

Daarbij werd er de aandacht op gevestigd, dat de plaatselijke leider in het begin van het volgend jaar een reis naar Batavia zal moeten maken voor het ontvangen van nadere gegevens betreffende de organisatie van deze volkstelling en dat de werkzaamheden van dezen leider van dien aard zullen zijn, dat hij gedurende eenige maanden aan zijn eigen werkzaamheden zal zijn onttrokken.

De Gemeente zal voorts moeten zorg dragen voor kaarten op schaal 1 à 2000, waarop alle woongelegenheden voorkomen.

Het ligt in de bedoeling van de Regeering een periode- en een momenttelling te doen houden. Gedurende de periodetelling, die waarschijnlijk veertien dagen zal duren, zullen ongeveer 75 tellers

benodigd zijn en aan de momenttelling, die zal worden gehouden op den dag volgende op dien waarop de periodetelling beëindigd moet zijn, zullen ongeveer 300 tellers moeten medewerken.

De vergoeding, die aan deze tellers zal worden uitbetaald, alsmede de kosten voor de huisnummering (tot een maximumbedrag van $\frac{1}{2}$ cent per huis) komen voor rekening van het Gouvernement. De financieele consequenties voor de Gemeente zijn voornamelijk de kosten voor de reis van den leider naar Java en de eventuele kosten voor de huisvesting van het tijdelijk kantoor voor de volkstelling.

De overige werkzaamheden, bestaande uit het bijwerken van de kaarten en de controle op de gemeentelijke huisnummering, kunnen door den dienst van Gemeentewerken (afdeeling Bouw- en Woontoezicht) en het bureau voor Grondzaken zonder verhooging van de uitgaven worden verricht.

Eén van de groote voordeelen van deze volkstelling is, dat van de gelegenheid gebruik kan worden gemaakt gegevens voor de volkshuisvesting te verzamelen. Dit voordeel nu zal slechts ten volle kunnen worden verkregen, indien de Gemeente zelve de leiding van de volkstelling op zich neemt, waardoor zij zelve de telkringen kan aanwijzen en schematiseren, en in het algemeen de noodige maatregelen kan treffen, opdat de voor de Gemeente uit de volkstelling te putten gegevens zoo volledig en juist mogelijk zullen zijn.

De Stads Gemeenten op Java zijn er reeds toe overgegaan op den voet van bovenvermelde regeling aan deze volkstelling hunne volle medewerking te verleen door aanwijzing van een Gemeentelijken leider.

Ons College is zoo zeer overtuigd van de belangen van deze volkstelling voor onze Stads Gemeente, dat het meent Uwen Raad te moeten voorstellen de suggestie van de Commissie voor de Volkstelling op te volgen en de leiding van bedoelde volkstelling voor rekening van de Gemeente nemen.

Bij het opmaken van de begroting voor het dienstjaar 1940 zal met de hieraan verbonden uitgaven rekening worden gehouden.

Ons College stelt zich voor met de leiding te belasten het Hoofd van het bureau voor grondzaken.

Gedurende den tijd, dat dit hoofd aan zijn eigen werkzaamheden zal zijn onttrokken, zal de directeur van gemeentewerken hem kunnen vervangen.

Voorts zal contact worden gezocht met de besturen der groote Stads Gemeenten van Java, met de Planologische Commissie en de Sociaal-

Technische Commissie van de vereeniging voor Locale Belangen, teneinde te geraken tot een juiste registratie van de volkshuisvesting.

Daar de Gemeente tot nu toe geregeld gegevens verzamelt omtrent leegstaan van vrijstaande en gekoppelde woningen met een huurwaarde van f 25.— en meer en van toko's en petaks in de wijken met gesloten bebouwing en als zulks noodig blijkt, dus niet regelmatig, onderzoek instelt naar andere woningen, lijkt het ons College gewenscht in plaats van deze gedeeltelijke onderzoeken, welke uiteraard slechts een gebrekkig beeld geven van de volkshuisvesting, over te gaan tot een systematisch onderzoek op dit geheele terrein, dit regelmatig te herhalen en de resultaten te registreren.

De heeren Dr. Mansvelt en Dr. Angenent deelden mede, dat het onmogelijk was een groot aantal gegevens te verzamelen bij de periodetelling, nog minder bij de momenttelling, maar dat het zeer wel mogelijk is, dat van het voorbereidend werk, dat aan deze tellingen moet voorafgaan, gebruik wordt gemaakt om de gewenschte gegevens te verzamelen, zoodat ze bij de telling zelve kunnen worden opgenomen en daarna verwerkt. Dit is mogelijk door de huizen behalve een nummer voor de telling ook kleuren te geven, die afhankelijk zijn van kwaliteiten der huizen en deze kleuren bij de telling te vermelden.

Verschillende der groote Stads Gemeenten op Java hebben reeds lang een dergelijke registratie, o. a. Bandoeng en Semarang. Meerdere gemeenten hebben dezelfde kwestie reeds voorgebracht bij het kantoor voor de volkstelling en daarbij is steeds geantwoord, dat dit kantoor alle medewerking zal verleen, doch onder voorwaarde, dat vooraf door de Gemeenten overeenstemming wordt bereikt omtrent de gegevens welke ze wenschen, zoodat niet elke Gemeente andere gegevens wenscht, wat het werk voor de volkstelling noodeloos ingewikkeld maakt en het nadeel heeft dat geen vergelijkbare gegevens worden verkregen.

Het College van B. en W. van Batavia hebben aan den Stads Gemeenteraad voorgesteld voor de vervaardiging van kaarten ten behoeve der Volkstelling 1940 thans beschikbaar te stellen f 6.000,—. (Gemeentebld 97). Ter toelichting deelt het College mede, dat het Centraal Kantoor voor de Statistiek ten behoeve van de in 1940 te houden volkstelling de beschikking zal moeten hebben over stadskaarten, waarin de woningen nauwkeurig behooren te worden aangegeven. Aangezien dat kantoor, noch de gemeente de beschik-

king heeft over kaarten, welke voldoende betrouwbaar zijn te achten, is met bedoeld kantoor overeengekomen, dat de benodigde kaarten door de gemeente zullen worden vervaardigd. Ofschoon het uiteraard ook voor de gemeente van belang is om over bovenbedoelde kaarten de beschikking te hebben, bestaat er voor haar geen aanleiding om reeds thans tot den aanmaak daarvan over te gaan, waar binnenkort met de volledige karteering van Batavia een aanvang zal worden gemaakt, en dus aan de door de gemeente gevoelde behoefte over eenige jaren zal zijn voorzien. Anderzijds mag echter niet over het hoofd worden gezien, dat de volkstelling zelve vele voor het gemeentebestuur nuttige gegevens kan opleveren. In verband daarmee wordt het verantwoord geacht de aan de vervaardiging van de kaarten verbonden kosten voorloopig voor het volle bedrag ten laste van de gemeentebegroting te brengen, in het vertrouwen, dat het Gouvernement voor de helft in de kosten zal bijdragen. Aan het vervaardigen van de kaarten, welk werk een jaar zal duren, zijn de volgende kosten verbonden.

Loonen extra personeel 10 mantri-teekenaars $10 \times 12 \times f 25.-$. . . f 3.000.—.

Kosten van toezicht en leiding geven van gemeentewege $12 \times f 250.-$ (extra personeel) . . . „ 3.000.—.

Transportkosten van het personeel, kosten van het materiaal en vergoeding voor ingebruikneming van kantoor-ruimte $12 \times f 250.-$. . . „ 3.000.—.
f 9.000.—.

Voor 1939 (8 maanden) worden de kosten begroot op f 6.000.—.

Een streep eronder.

Wie met aandacht in de verschillende bladen de reis van den Landvoogd heeft gevolgd en aandacht heeft geschonken aan het beroep, dat van verschillende zijden op Zijne Excellentie is gedaan om steun voor diverse stadsgemeenten, kan — aldus lezen wij in „Onze Courant” — daaruit concludeeren dat men hier en daar nog al in den put zit. Niet het minst is dit het geval met Semarang. Het ligt uiteraard minder op onzen weg om vanaf deze plaats een pleidooi te houden voor deze stadsgemeente. Dat doen wij dan ook zeker niet. Toch is de zaak, waarom het gaat, wel van zoodanig algemeen belang, dat zij ook in ons blad aandacht verdient.

Wij willen aannemen dat men in vroeger jaren onder de hyper-ethische politiek van Ir. De Jongh,

Burgemeester van Midden-Java's hoofdstad, wel wat al te royaal met de gemeentegelden is omgesprongen en een bijzonder grooten wissel op de toekomst heeft getrokken. Wij laten buiten beschouwing of de omstandigheden deze royaliteit met gemeenschapsgelden rechtvaardigden. In elk geval stond Semarang als handelscentrum voor Midden-Java met een bloeiende suikerindustrie in de onmiddellijke omgeving er heel wat gunstiger voor dan thans.

Het heeft geen zin nu nog met verwijten te komen aan het adres van vroegere bestuurders. Trouwens ook het land zelf heeft in den tijd, toen alles er even mooi en hoopvol uitzag, zeker niet die zuinigheid betracht, welke men als voorzichtigheid zou kunnen aanmerken. Het is dus allerminst onze bedoeling uit de fouten van het verleden een richting voor het heden en de toekomst te bepalen.

Maar wel zouden wij in het algemeen het volgende willen zeggen.

Het kan ons inziens nimmer juist zijn, indien men van hoogerhand een belangrijke Stadsgemeente als Semarang in den steek laat, nu zij eenmaal financieel aan den grond zit.

De gemeentelijke overheid heeft een taak te vervullen, welke vooral de laatste jaren uitgebreider en belangrijker is geworden. De overdracht van zorgen, welke voordien door de Centrale Overheid werden behartigd, heeft het contact der Europeesche gemeenten met de Inheemsche bevolking in sterke mate verinnigd. Men kan zeggen, dat de zorg voor het Inheemsche bevolkingsdeel voor een groot deel op de schouders der stadsgemeente is gelegd, zonder dat de bijdrage van het land daarmee in overeenstemming was. Ook hierin behoeft men geen verwijt te zien. Wij willen aannemen, dat de centrale overheid op dat oogenblik niet de beschikking had over de middelen, waarmee die overdracht vergezeld moest gaan, wilde zij niet ten nadeele der Inheemsche bevolking uitvallen.

Als een gemeente eens voor een korten tijd erg slecht in haar geldmiddelen zit, dan behoeft dit niet te leiden tot onmiddellijke hulp van het gouvernement. Anders wordt het als een gemeente voortdurend in de zorgen zit en geen kans ziet zich op eigen kracht van die zorgen te bevrijden, zonder vitale belangen, welker behartiging door haar moet geschieden, aan te tasten.

In dit stadium lijkt ons overheidshulp geboden.

Het is een kortzichtige politiek in zoo'n geval de gemeente haar moeilijkheden zelf te laten opknappen. Natuurlijk zal zij er op den duur wel

in slagen. Maar . . . alleen ten koste van belangen, welker verwaarloozing op den duur ernstige gevolgen moet hebben.

Even goed als het voor het land een belang is, dat de bevolking in tevredenheid haar dagelijkschen arbeid verricht, geldt dit voor de groote stadsgemeenten. Een financieele gemeente-politiek, welke door de bevolking zou worden gevoeld als een verwaarloozing van haar belangen, leidt tot moeilijkheden, welke dienen te worden voorkomen.

Het is met de autonomie der gemeenten altijd zoo geweest, dat zij toch onder stevige contrôle stonden van de hoogere instanties. Wij zouden niet gaarne willen beweren, dat die hoogere instanties haar toezicht altijd zóó hebben uitgeoefend, dat ook maar de minste kans op financieele moeilijkheden in de toekomst werd vermeden.

Dit beteekent ons inziens voor de Overheid, dat ook zij niet zonder schuld is aan een financieele débâcle in sommige gemeenten.

Daarom is er in deze gevallen maar één oplossing, hoe onaangenaam die ook is en hoe moeilijk er de gelden ook voor te vinden zijn.

De Overheid helpe dergelijke stadsgemeenten uit het moeras en zorge er verder voor door een gezond toezicht, dat zij ook verder uit het moeras blijven.

Men zette een streep onder het oude zeer en geve de kans een nieuw (gemeentelijk) leven te beginnen.

Opdat de bevolking, welke van de moeilijkheden der gemeenten het meest te lijden heeft, niet denke, dat de gemeenten zich aan een verwaarloozing harer belangen schuldig maakt, terwijl de Overheid er juist altijd zoo goed voor heeft gezorgd.

Hoewel wij Semarang als uitgangspunt hebben genomen, geldt het bovenstaande uiteraard voor elke stadsgemeente met soortgelijke moeilijkheden. Natuurlijk mag de bevrijding uit die moeilijkheden niet leiden tot een royaler huishouding; maar daarvoor vragen wij ook een gezond toezicht, dat echter ook weer niet in een soort curateele mag ontaarden.

Nieuw geluid op gebied der Stedebouwkunde.

De kampong-bevolking. De kwestie van haar verdringing.

Het nieuw opgetreden College van Burge-meesters en Wethouders der Stadsgemeente Batavia heeft een beginsel-besluit genomen, waarvoor een woord van lof dit college ten volle toekomt.

Deze beslissing geeft blijk van een reëlen kijk op een belangrijk vraagstuk, dat, in vele (men kan wel zeggen: alle) Indische gemeenten reeds te lang praktisch verwaarloosd is; mede van een vooruitzienden blik. Dit is in den meest letterlijken zin: *gouverner, c'est prévoir*.

Het College heeft namelijk, op voorstel van den directeur der Stavo (Dienst van Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting), Ir. A. L. R. H. Gerla, de principieele beslissing genomen, het vraagstuk van het samenstellen van bestemmingsplannen voor de stedelijke kampong-complexen te entameeren.

Dit is, voor Indië, een nieuw en heuglijk geluid op gebied der stedebouwkunde, en wij spreken de hoop uit, dat met een variant op het bekende gezegde, hier de woorden van toepassing zullen blijken: Van Batavia begint de victorie.

Het proces van verdrijving en verdringing van het minst draagkrachtige deel der stedelijke bevolkingen, de kampong-bewoners, dateert reeds van jaren her.

Het heeft ook wel in decentralisatiekringen in het algemeen de aandacht gehad; er is in den loop der jaren veel over gesproken en geschreven. Daar bleef het echter bij: men constateerde het proces, besprak het en oordeelde beteugeling en ordening zeer gewenscht, maar de daad, waar het nog altijd op aan komt, bleef uit, tot dusverre.

In een lezing, door den bekenden adviseur op stedebouwkundig gebied, Ir. Thomas Karsten, verleden jaar gehouden voor de Indische Algemeen-Democratische Groep te Bandoeng (zie No. 14 van „Kritiek en Opbouw”) over het onderwerp „De volkshuisvesting, mede in verband met de stadsvorming”, betoogde deze expert onder meer het volgende:

„Ten aanzien van de Inlandsche volkshuisvesting staat de zaak principieel anders. Als boven vermeld, werden de Inheemsche kampongbewoners door de andere bevolkingsgroepen in belangrijke mate verdrongen, en de resterende kampongs zeer veel intensiever bebouwd. Nieuwe kampong-aanleg had niet of geheel onvoldoende plaats.

Deze intensivering der kampongs is zeer ver gegaan: te Bandoeng nam b.v. de totale oppervlakte van de kampongs van 1910 tot 1937 met 25% af, maar het aantal inwoners ervan steeg van ongeveer 45.000 tot ongeveer 160.000.

Ondanks deze intensivering, een typische verstedelijking, bleven echter woningbouw en stedebouwkundige uitrusting even primitief enz.

Dat zijn dan Bandoengsche cijfers: minder ruimte, veel meer mensen; als haringen in een ton, als ratten in een val. Met steeds voortgaande ver-

dringing en verdrijving. En men vrage niet naar de consequenties op moreel, sociaal en hygiënisch gebied.

Het zijn cijfers, welke voor andere gemeenten een nauwelijks minder benauwend beeld zouden vormen.

Tot de Indische gemeentebesturen richtte Ir. Thomas Karsten in zijn lezing onverbloemd het volgende, scherpe verwijt:

„Inderdaad hebben de gemeentebesturen ten aanzien van deze kampongtoestanden overal blijk gegeven van een ernstig tekort aan kennis van den toestand en onvoldoende inzicht, zelfs als belangstelling aanwezig was. Wie den toestand werkelijk kent, kan dan ook niet juist achten wat de Regeering in den Volksraad liet verzekeren: dat de belangen der Inlandsche inwoners van de gemeenten niet verwaarloosd worden; deze worden wel degelijk achtergesteld, zij het dan niet bewust of opzettelijk. Men kent de toestanden eenvoudig niet en is niet ingesteld op het zoeken van voor het Inlandsche milieu juiste oplossingen. Hiervan zijn talloze voorbeelden in veel steden aan te wijzen.

En verder: Van den omvang, de sociale betekenissen en de middelen tot voorkoming van de samenwoning en de overvulling van bestaande woningen is men in het algemeen ontstellend slecht op de hoogte.

Noodig is bovenal, om dit citaat dan het laatste te doen zijn, ordening van de verdrijving van de kampongbevolking en organiseering van de kampong-ontwikkeling. Inderdaad, aldus Ir. Karsten, zal ook in de toekomst verdrijving van de kampongbevolking in enkele gevallen onvermijdelijk blijven, omdat nu eenmaal de andere bevolkingsgroepen ook haar behoeften hebben; doch zij moet planmatig geschieden en tot het strikt noodige beperkt”.

Nu kan men zeggen, dat deze meedoogenlooze critiek van Ir. Karsten niet geheel verdiend, althans overdreven is. Men zal o.i. nooit kunnen zeggen, dat ze geheel en al onbillijk was en op niets steunde.

Ook van andere zijde had het vraagstuk reeds eerder de aandacht gehad. Zoo bracht op het 25ste Decentralisatie-congres, in 1935 te Bandoeng gehouden, o.m. Ir. A. L. R. H. Gerla een prae-advies uit over den aanleg van stedelijke bevolkingskampongs; in dit prae-advies waren de gegevens verwerkt, verkregen door een enquête, door de Sociaal-Technische commissie der Vereniging voor Locale Belangen gehouden onder

de besturen van de regentschappen en de gemeenten.

Het zou ons in het kader van dit artikel te ver voeren, op het gedegen prae-advies van Ir. Gerla en de daarop gevolgde discussie in te gaan.

In ieder geval: de toestand bleef ongeveer zooals die was; de daad bleef uit.

Bij de behandeling van de ontwerp-begroting voor 1936 in den stadsgemeenteraad van Batavia was het de toenmalige fractieleider van het I. E. V., Ir. F. M. Razoux Schultz, die, mede naar aanleiding van het prae-advies van Ir. Gerla, de zaak ter sprake bracht en op een concrete decisie aandrong.

De heer Schultz stelde daarbij op den voorgrond, dat een stads- en bestemmingsplan slechts met vrucht kan worden opgesteld, indien daaraan ten grondslag ligt het rekening houden met bestaande en bekende, agrarische en bebouwingstoestanden en verhoudingen, hetgeen hij een noodzakelijke voorwaarde voor de levensvatbaarheid noemde.

Het plan dient te zijn, aldus betoogde Ir. Schultz, een leiding, niet een belemmering voor den natuurlijke groei van de stad. Hij was het volkomen eens met Ir. Gerla, dat aan het stadsplan moest worden verbonden een bestemmingsplan, zoodanig dat b. v. aan speciaal daartoe geëigende gronden in het stadsressort de bestemming van kampong worde gegeven, alwaar slechts echte kamponghuizen zullen mogen worden gebouwd. In dit verband wees hij op de logische consequentie van een dergelijken maatregel nl. dat alle stadsingezetenen, die uit hoofde van hun maatschappelijke positie en financiële draagkracht huisvesting moeten zoeken in de door de overheid voor de vorming van stadskampongs aangewezen gebieden, dit moeten kunnen doen onder voor allen practisch gelijke voorwaarden.

De toenmalige leider der I. E. V.-gemeenteraadsfractie deed, in het belang van de verdere ontwikkeling der stad, een dringend beroep op het college van B. en W., om deze zaak in groot en ruim verband te entameeren en een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid van invoering van een, voor elken kampongbewoner verkrijgbaar, duurzaam, zakelijk huurrecht op gronden van het gemeentelijk grondbedrijf, bestemd voor de vorming van stadskampongs.

Het toenmalige College van B. en W. deed een pertinente toezegging, om de kwestie te be-

schouwen. En laat ons dan maar zeggen, dat door pressante en drukke werkzaamheden op ander gebied deze toezegging onder het befaamde loodje raakte. De zaak bleef zooals die was: er bleef vrijwel niets aan gedaan.

Totdat het nieuwe College van Burgemeester en Wethouders optrad, en een nieuw diensthoofd van de Stavo, onder de nieuwe leiding van den nieuwen, fungeerend burgemeester Mr. P. N. Jansen, welk college de zaak niet wil laten „rusten en roesten”, doch ze zal entameeren, in het belang van de stedelijke bevolking in het algemeen en van het minst draagkrachtige en economisch meest zwakke deel dier bevolking in het bijzonder.

Want met de geordende en geëigende, planmatige voorzieningen, welke hier getroffen moeten worden, staat of valt de huisvesting van het minst gesitueerde deel dier bevolking.

En nogmaals: dat is waarlijk geen zaak en geen belang van die bevolking alleen. Het kan andere, beter gesitueerde groepen niet onverschillig laten, hoe het met de minst gesitueerden staat. Behalve moreele, gelden hier ook practische overwegingen van eigenbelang. Uit diezelfde kam-

pongs komen de baboe's en de djongossen, de chauffeurs en de werklieden.

Er bestaat tusschen hen en ons een onverbrekelijke, zelfs zeer directe samenhang. Dáárom kàn ons de oplossing van dit vraagstuk niet onverschillig laten.

Het feit is, dat bij de huidige grondpolitiek der gemeenten aan dit groote deel der stedelijke bevolking veel te weinig aandacht is geschonken.

De kampongs, welke kampongs moeten blijven; het beëindigen van het proces van verdrijving en verdringing door bouw-reguleerend optreden, het samenstellen van bestemmingsplannen juist voor deze stedelijke kampongs.

Nogmaals: wij complimenteeren het nieuwe College van Burgemeester en Wethouders van Batavia met zijn besluit, deze belangrijke materie thans, eindelijk, te entameeren.

Het is de daad op het gebied der Indische stede-bouwkunde en in het algemeen belang van de geheele bevolking, waarop reeds te lang werd gewacht.

En wij kunnen slechts hopen, dat hier inderdaad van Batavia de victorie zal beginnen!

(N. v.d. D.)

Administratieve Jurisprudentie.

383 B.G.S. ddo. 10 Februari 1939 No. 304/A.

Vrees voor concurrentie van een particulieren pasar met een desa- of overheidspasar mag zonder meer geen reden zijn tot weigering van een vergunning tot oprichting c.q. instandhouding van dien pasar.

Het is in strijd met het algemeen belang, dat den houder van een sinds jaren bestaanden particulieren pasar het voortzetten van dat bedrijf zonder gegronde redenen onmogelijk wordt gemaakt.

Ingevolge een regentschapsverordening op particuliere pasars, was voor het houden van particuliere pasars een vergunning vereischt.

Op het verzoek van een particulier om vergunning tot het houden van een sinds 12 jaren bestaanden pasar, beschikte de regentschapsraad afwijzend, kennelijk op grond van een tweetal door het college van gecommitteerden geformuleerde bezwaren, nl.

1°. dat er geenerlei noodzaak aanwezig was om in die bepaalde desa een pasar te laten bestaan, nu in eenige desa's in de omgeving reeds desapasars waren, die voldoende in de bestaande behoefte voorzien;

2°. dat pasaropbrengsten ten bate van het algemeen en niet van een enkeling behoorden te komen.

De eerste weigeringsgrond diende reeds daarom als ondeugdelijk te worden verworpen, wijl het bestuur van de betrokken desa, na de opheffing van den particulieren pasar (als gevolg van de vergunningweigering), was overgegaan tot de oprichting van een eigen desapasar.

Ook het tweede motief kon de Regeering niet aanvaarden. Vrees voor concurrentie van een particulieren pasar met een desa- of overheidspasar mag toch zonder meer geen reden zijn tot weigering van een vergunning en zeker niet, wanneer het een reeds jaren lang bestaand bedrijf betreft.

Aangezien het in strijd met het algemeen belang geacht werd, dat den houder van een bestaanden particulieren pasar het voortzetten van dat bedrijf onmogelijk werd gemaakt, werd de regentschapsraad uitgenoodigd zijn besluit tot weigering van de pasarvergunning in te trekken en alsnog een vergunning tot weder oprichting van een particulieren pasar aan den betrokkene te verleen.

Indien aan deze uitnoodiging door den regentschapsraad geen gevolg zou worden gegeven, zou vernietiging van hoogerbedoeld weigeringsbesluit wegens strijd met het algemeen belang door de Regeering in overweging worden genomen.

H.

384 Brief van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur ddo 24 Januari 1939 No. Dec. 102 d/1 juncto het Regeeringsomslagvel van 13 Februari 1939 No. 2306.

Vermakelijkheden gegeven in societeiten en door besloten vereenigingen behooren niet in de vermakelijkheidsbelasting te worden betrokken.

De redelijke grondslag voor de belasting ontbreekt, wanneer geen toegangsprijs wordt gevorderd en consumptie niet verplicht is.

In een vermakelijkheidsbelastingverordening werden o.m. belast vermakelijkheden, door besloten vereenigingen of gezelschappen gegeven (z.g. niet-openbare vermakelijkheden), indien aan de bezoekers dranken voor gebruik ter plaatse werden verkocht, tenzij het gebruik daarvan noch verplicht noch algemeen is.

Het belasten van deze vermakelijkheden geschiedde uit overweging, dat het niet billijk was muziekuitvoeringen en danspartijen in de plaatselijke hotels en koffiehuzen wel te belasten, terwijl soortgelijke vermakelijkheden in societeiten buiten de belastingheffing bleven.

Nu had het College van Gedeputeerden er op zich zelf geen bezwaar tegen, dat vermakelijkheden, die daadwerkelijk geheel het karakter van openbare vermakelijkheden dragen, doch waaraan met het oog op de belasting slechts in schijn een besloten karakter wordt gegeven, in de belasting worden betrokken. Daarentegen achtte het College een heffing van vermakelijkheidsbelasting van feesten e.d., die bona fide alleen voor leden eener vereeniging worden gegeven, niet toelaatbaar.

Afgezien van een aantal argumenten, die hier verder buiten bespreking mogen blijven, zagen Gedeputeerden o.m. dit verschil tusschen hotels (restaurants) en societeiten (vereenigingen), dat de consumptie in een hotel of restaurant wel, doch in een societeit niet verplicht is. Op grond van dit verschil achtten zij de belastingheffing in het eerste geval wel, in het tweede geval niet aanvaardbaar.

Aangezien het betrokken gemeentebestuur zich op het standpunt bleef stellen, dat er in wezen geen onderscheid bestaat tusschen vermakelijk-

heden gegeven in hotels en in societeiten, werd de tusschenkomst der Regeering ingeroepen om ten deze Haar zienswijze bekend te stellen.

Bij het in den kop vermeld omslagvel besliste de Regeering overeenkomstig den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, dat hotels en societeiten niet op een lijn te stellen zijn.

In een societeit is consumptie niet verplicht, ook niet wanneer de societeit een vermakelijkheid (bal, muziekavond) geeft. In een café of hotel is het gebruiken van een consumptie echter wel verplicht, zeker wanneer men een vermakelijkheid in een dergelijke gelegenheid bijwoont. Veelal wordt de consumptieprijs bij bals of muziekavonden in hotels zelfs verhoogd en het wordt bepaald niet getolereerd, dat men in de zaal, waar het bal of de muziekuitvoering gegeven wordt, plaats neemt, wanneer men niets consumeert. Het is mogelijk, dat men tegenover hotelgasten wat coulanter is, doch in het algemeen zal het slechts hooge uitzondering zijn, dat een hotelgast een openbare vermakelijkheid in dat hotel bijwoont, zonder iets te gebruiken.

Aangezien nu de redelijke grondslag voor een vermakelijkheidsbelasting ontbreekt, wanneer geen toegangsprijs wordt gevorderd en consumptie niet verplicht is; wanneer de vermakelijkheid derhalve kosteloos kan worden bijgewoond, hebben Gedeputeerden er terecht bezwaar tegen gemaakt, dat in de onderwerpelijke vermakelijkheidsbelastingverordening ook de vermakelijkheden, welke in societeiten worden gegeven en waarvoor geen toegangsprijs wordt gevorderd, betrokken worden.

H.

385 Rondschrijven van het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Midden-Java van 24 Februari 1939 No. J 102/2/4.

Andere snelheidsbeperkingen voor motorrijtuigen dan die, welke in de wegverkeerswetgeving zijn vastgelegd, verdienen in het algemeen geen aanbeveling.

Enkele Regentschapsbesturen oordeelden het noodig om op grond van artikel 5 lid (2) der Wegverkeersordonnantie jo artikel 12 der Wegverkeersverordening voor bepaalde wegen bijzondere maximum-snelheden voor te schrijven voor alle of bepaalde soorten van rij- of voertuigen.

Nadat uit de technische voorlichting, welke te dien aanzien werd ingewonnen, was gebleken, dat in vele gevallen de beperking der maximum-snelheden en de daarmee samengaande belemmering van het snelverkeer niet gerechtvaardigd

werd door de urgentie van de daarmede beoogde beveiliging van het wegverkeer, deed het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Midden-Java een algemeen rondschriven uitgaan, waarin werd betoogd dat het College van oordeel is, dat snelheidsbeperkingen weliswaar beoogen de verkeersveiligheid op den weg te vergrooten doch tevens tot gevolg hebben, dat aan het wegverkeer een belemmering wordt opgelegd, welke in vele gevallen noodeloos hinderend werkt.

Aan de vaststelling van snelheidsbeperkingen toch kleeft in het algemeen het bezwaar, dat het moderne wegverkeer daardoor te veel aan banden wordt gelegd, omdat zij tengevolge van haar algemeene strekking geen of onvoldoende rekening houden met de verkeersintensiteit en andere omstandigheden op den weg, welke op verschillende tijdstippen van den dag optreden, noch met de technische verschillen van de onderscheidene motorrijtuigen. Om deze reden verdient het naar de meening van Gedeputeerden van Midden-Java aanbeveling tot den onderwerpelijken maatregel slechts over te gaan, indien die in een bepaald geval strikt noodzakelijk is en een andere wijze van beveiliging van het wegverkeer niet mogelijk wordt geacht.

Voorts werd er de aandacht op gevestigd, dat het ook zonder eenige bijzondere snelheidsbeperking den bestuurder van een motorrijtuig bij artikel 2 lid (1) der Wegverkeersordonnantie reeds verboden is op zoodanige wijze van een weg gebruik te maken dat daardoor het verkeer in gevaar wordt gebracht.

Dit verbod — tegen overtreding waarvan straf is bedreigd in de artikelen 48 lid (1) en 50 lid (1) Wegverkeersordonnantie — noopt den weggebruiker derhalve reeds tot het verminderen van snelheid indien de veiligheid van het verkeer daartoe aanleiding geeft.

Met betrekking tot de meeste wegen in de Midden-Javasche regentschappen moet naar het oordeel van Gedeputeerden worden aangenomen,

dat voorshands met voormelde algemeene bepaling van artikel 2 lid (1) Wegverkeersordonnantie kan worden volstaan.

Mocht het echter noodzakelijk worden geacht om het verkeer met bijzondere snelheidsgrenzen te beveiligen — hetgeen alsdan in de considerans van het desbetreffende besluit uitvoerig dient te worden gemotiveerd — dan moet uiteraard wel voor oogen worden gehouden, dat in artikel 12 lid (1) Wegverkeersverordening reeds voor met name genoemde motorrijtuigen snelheidsgrenzen zijn vastgesteld, welke gelden indien de wegbeheerder geen daarvan afwijkend voorschrift in het leven roept. Zoo is b.v. in evenbedoeld artikellid onder c bepaald, dat indien geen andere maximum-snelheid is voorgeschreven, het aan bestuurders van autobussen en vrachtauto's met één aanhangwagen en van tractoren met een oplegger verboden is over een weg te rijden met een grootere snelheid dan 40 km. per uur. Het zou mitsdien onjuist zijn, indien voor deze soort van motorrijtuigen dezelfde snelheidsgrens zou worden voorgeschreven voor één of meer regentschapswegen, aangezien de vorenbedoelde bepaling der Wegverkeersverordening reeds algemeen op alle wegen geldt. Gedeputeerden voegden hieraan nog toe dat hetgeen hiervoren is uiteengezet met betrekking tot de bepaling van artikel 12 lid (1) sub c der Wegverkeersverordening uiteraard op overeenkomstige wijze van toepassing is met betrekking tot de overige voorschriften van dat artikellid.

Op grond van de vorenuiteengezette overwegingen werden de Regentschapsbesturen in Midden-Java in overweging gegeven van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 5 lid (2) Wegverkeersordonnantie juncto artikel 12 Wegverkeersverordening, een spaarzaam gebruik te maken (te doen maken) en indien nochtans tot het vaststellen van snelheidsgrenzen mocht worden overgegaan, met de gegeven aanwijzingen nauwkeurig rekening te houden.
Cr.

Nederland.

Rechterlijke en administratieve beslissingen: Ontslag „anders dan ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken” — Recht van eigen graf bij geslotenverklaring begraafplaats — Onrechtmatige overheidsdaad — Gecombineerd bezwaarschrift tegen meerdere aanslagen in strijd met art. 299 Gemeentewet — Nogmaals onrechtmatige overheidsdaad —

Onthouding van stemming in strijd met het algemeen belang — Het inrichten van een gemeentelijke urnenbewaarpplaats is in strijd met de wet —

Verordeningen enz.: Veiligheidsvoorschriften brandgevaar Gemeente

Enschede — Het verstrekken van boeken door bibliotheken te

Hilversum aan personen beneden de 18 jaar — De verkeersveiligheid op den weg.

Rechterlijke en administratieve beslissingen.

Centrale Raad van Beroep 24 Februari 1938; Ambtenarenwet 1929; beteekeenis van: ongeschiktheid, anders dan ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken.

Aan een marktmeester der Gemeente Amsterdam, die heeft bekend van verschillende marktkooplieden giften te hebben aangenomen en van hen gelden te hebben geleend, werd op grond daarvan eervol ontslag verleend wegens ongeschiktheid, anders dan ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken. De Commissie van beroep, bedoeld in art. 13 van het reglement voor de ambtenaren in dienst der Gemeente Amsterdam, heeft bij uitspraak van 6 December 1937 (opgenomen in het Weekblad voor den Ned. Bond van Gem. Ambtenaren No. 1900) het door bedoelden marktmeester ingesteld beroep gegrond verklaard en het ontslagbesluit van B. en W. van Amsterdam vernietigd.

De Centrale Raad van Beroep heeft in zijn zitting van 24 Februari 1938 de uitspraak van de Commissie van beroep vernietigd en het beroep van den marktmeester ongegrond verklaard. Deze Raad is van oordeel, dat van „ongeschiktheid, anders dan ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken” ook sprake is in het geval, dat een psychisch niet gestoord ambtenaar in het bezit blijkt te zijn van een geestesgesteldheid, welke hem niet weerhoudt van het herhaaldelijk verrichten van handelingen, die zijn onafhankelijkheid en zelfstandigheid tegenover hen, met wie hij ambtelijk in aanraking komt, in gevaar brengen of ondermijnen. Voor de volledige uitspraak van den Raad van Beroep zij verwezen naar het Wkbl. voor den Ned. Bond van Gem. Ambt. No. 1911.

Recht van eigen graf — Geslotenverklaring begraafplaats — Actie tegen de gemeente om zich van stoornis in het recht te onthouden — Is de betwisting door Burgemeester en Wethouders van het verder voortbestaan van het recht een daad van autonomie, dan wel van zelfbestuur? Het laatste. (Arrond. Rechtbank te's Hertogenbosch, zitting van 9 April 1937 (1938 No. 255).

De begrafeniswet heeft de strekking om in het algemeen belang een volledige regeling te geven betreffende het begraven van lijken en wat daarmee samenhangt, behoudens de onderwerpen waarvan zij de behartiging uitdrukkelijk aan de gemeentebesturen heeft opgedragen.

Ook de sluiting van niet meer gebruikt wordende begraafplaatsen is daarmede aan de zorg der gemeentebesturen, als onderdeel der gemeentehuishouding, onttrokken.

Derhalve zijn Burgemeester en Wethouders — daargelaten in hoeverre de verhuring van het grafrecht door de gemeente een daad van autonomie is — het recht van eischer betwistend, opgetreden als Rijksorgaan. De vordering had dus tegen den Staat moeten zijn gericht.

Het bij art. 20 begrafeniswet erkende recht om voor onbepaalde tijd lijken in een bepaald graf te doen begraven, houdt op te bestaan zoodra het wettelijk verbod om op een gesloten begraafplaats te begraven, in werking treedt. (Begraveniswet artt. 13—29; Gemeentewet art. 151).

Het vonnis (1938; No. 255) is in zijn geheel opgenomen in de Gemeente Stem No. 4514.

De Gemeente neemt bij het onderhoud en de exploitatie van de haven, ook al verricht zij daarmede een taak als overheid, tevens deel aan het maatschappelijk verkeer op gelijken voet als een bijzonder persoon en kan dus tot schadevergoeding worden veroordeeld, indien zij in haar desbetreffende taak te kort geschoten is. Verg. o. a. hierbij Kranenburg „Het Nederlandsch Staatsrecht” II, 4e dr., blz. 71—82; (1938 No. 650).

Het sleepschip „Neeltje”, liggende in de haven te Bergen op Zoom, werd op 4 Juli 1935 ernstig beschadigd, doordat het bij het ten gevolge van de eb wegvallen van het water kwam te rusten op een bult in den bodem van de haven. Bedoeld schip had de ligplaats ingenomen, die hem door den havenmeester gelast werd in te nemen. De eigenaren van het schip stelden bij de Arrond. Rechtbank te Breda tegen de Gemeente Bergen op Zoom een actie in tot vergoeding der schaden. Bedoelde Rechtbank heeft in haar zitting van 16 Februari 1937 o. m. overwogen:

dat de gedaagde heeft betoogd, dat, indien de gemeente ten deze zou zijn te kort geschoten in hare taak, zij dit heeft gedaan als Overheid in de vervulling van haar taak als zoodanig en dergelijke tekortkoming aan de norm van art. 1401 B. W. niet kan worden getoetst, te meer daar zij, als belast met de zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid en veiligheid der wateren en vaarten, niet als bijzondere persoon aan het verkeer deelneemt;

dat, de Rechtbank deze stelling verwerpt, vermits de gedaagde bij het onderhoud en de exploitatie van de haven, ook al verricht zij daarmede een taak als Overheid, toch tevens daarmede deelneemt aan het maatschappelijk verkeer op gelijken voet als een bijzonder persoon;

dat, indien het schip is beschadigd ten gevolge van het feit door eischeressen gesteld, dit te wijten is aan het gedrag en de nalatigheid van den havenmeester, indien deze, zooals eischeressen eveneens hebben gesteld, van de aanwezigheid van de bult op de hoogte was, zoodat in dat geval de gedaagde voor die gedragingen van den havenmeester, die bij haar in dienst was en als haar orgaan optrad, verantwoordelijk is, druischende immers die gedragingen in tegen de zorgvuldigheid, welke in het maatschappelijk verkeer ten aanzien van eens anders goed betaamt;

dat, waar gedaagde echter de beschadiging, hare oorzaak, het schadebedrag en de bekendheid van den havenmeester met de aanwezigheid van de bult gemotiveerd heeft betwist, de bewijslast dier feiten op eischeressen rust, zoodat zij behooren te worden toegelaten deze door getuigen te bewijzen, zooals zij dit bij akte ter rolle hebben aangeboden, (zie Gemeente Stem No. 4530).

Belanghebbende, bij één bezwaarschrift tegen een elftal haar opgelegde, op evenzoovele aanslagbiljetten voorkomende, aanslagen in de straatbelasting opkomende, had, gelet op de regeling van het geding betreffende bezwaren tegen een aanslag in die belasting, gelijk die is neergelegd in art. 299 Gemeentewet, in haar bezwaarschrift niet-ontvankelijk moeten zijn verklaard.

De Hooge Raad, ten principale rechtdoende, gaat alsnog hiertoe over (Gemeente Stem No. 4524), (Arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden dd. 11 Mei 1938).

Op een beroepschrift in cassatie van den Burgemeester van Amby tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Roermond, waarbij een afwijzende beschikking van den Gemeenteraad van Amby werd vernietigd, heeft de Hooge Raad zoowel de bestre-

den uitspraak als de beschikking van den Gemeenteraad vernietigd op grond van de overweging, dat de regeling van het geding betreffende bezwaren tegen den aanslag in de straatbelasting, neergelegd in art. 299 der Gemeentewet, medebrenkt dat, indien meer dan één afzonderlijk opgelegde aanslag wordt bestreden, de behandeling van de ingebrachte bezwaren ten aanzien van elk dier aanslagen vormt een afzonderlijk geding, en het dus niet geoorloofd is in één bezwaarschrift tegen meer dan een aanslag op te komen.

In het Weekblad voor Gemeentebelangen van 10 Juni 1938 waarin dit arrest in zijn geheel is opgenomen, werd daarbij vermeld, dat het arrest overeenstemt met een vaste jurisprudentie van de laatste jaren. Men zie de arresten H. R. 11 Jan. 1928 (W. G. B. 1928; No. 7), 21 September 1932 (W. v. h. R. 12513; W. G. B. 1932, No. 48) 17 Jan. 1934 (W. v. h. R. 12703; W. G. B. 1934, No. 6; Gem. Stem No. 4297) 23 Jan. 1935 (W. v. h. R. 12864; W. G. B. 1935, No. 8) 16 Oct. 1935 (W. v. h. R. 12998; W. G. B. 1936, No. 1 en Gem. Stem No. 4398).

Aansprakelijkheid krachtens art. 1401 lid 3 B. W. eener gemeente en haar politie-agent, welke laatste, na uitwijzing uit een in de gemeente gelegen café, buiten de gemeente dien cafébezoeker heeft mishandeld.

Een zekere M. stelde bij de Haagsche rechtbank tegen de gemeente Voorburg een actie in tot vergoeding der schaden geleden ten gevolge van een hem op 23 April 1934 door twee politieagenten der gemeente Voorburg aangedane mishandeling. De gemeente Voorburg bestreed deze vordering, omdat zij van meening was, dat zij, waar de mishandelingen hadden plaats gehad buiten de grens der gemeente Voorburg, niet aansprakelijk was voor de toegebrachte schade. De Rechtbank was evenwel van oordeel, dat ook volgens de lezing van de gemeente Voorburg de slagen onrechtmatig zijn toegebracht door de agenten in dadelijk verband met de uitoefening van hun werkzaamheid in dienst der gemeente Voorburg en stelde bij haar vonnis van 25 Maart 1937 genoemde gemeente op grond van art. 1403 B. W. voor de onrechtmatig door haar toegebrachte schade aansprakelijk. Van deze beslissing kwam de gemeente Voorburg in appel. Het Gerechtshof te 's Gravenhage vernietigde in zijn zitting van 13 Januari 1938 het vonnis van de Rechtbank, voor zoover daarbij de vordering tegen de gemeente Voorburg ontvankelijk is geacht en verklaarde geïntimeerde niet-ontvankelijk. (Het vonnis van het Gerechtshof is in zijn geheel op-

genomen in de Gemeente Stem No. 4523). Van dit arrest teekende M. cassatie aan.

De Hooge Raad, — zoo lezen wij in het Vaderland, heeft thans overwogen, dat de verantwoordelijkheid, die artikel 1401 lid 3 van het B.W. oplegt aan hen, die anderen aanstellen tot de waarneming hunner zaken, niet beperkt is tot schade veroorzaakt door daden, die de ondergeschikten verrichten ter uitvoering van de hun opgedragen taak, doch zich mede uitstrekt tot de schade, veroorzaakt door daden, welke buiten die taak vallen, doch daartoe in zoodanig verband staan, dat zij in den zin van genoemde wetsbepaling te beschouwen zijn als verricht in de werkzaamheden, waartoe de ondergeschikten werden gebruikt door degenen, die hen hebben aangesteld. Hieruit volgt, dat reeds het feit alleen, dat de aan de politie-agenten van Voorburg verweten handelingen gepleegd zijn buiten die gemeente en dus op een gebied, waarop Voorburg de bevoegdheid miste om aan haar beambten werkzaamheden behorende tot de gemeentelijke politietak, op te dragen, de mogelijkheid van aansprakelijkheid uit dien hoofde krachtens art. 1401 niet uitsluit.

Ook de andere redenen, welke het Hof daaraan toevoegt, rechtvaardigen niet de beslissing, dat M. niet kan worden ontvangen in zijn vordering. Integendeel brengen de feiten, waarvan het Hof daarbij uitgaat, de aansprakelijkheid van Voorburg mede voor de schade, welke de agenten door hun handelingen mochten hebben toegebracht. Onder de gegeven omstandigheden stond de aan de agenten verweten handeling in zoo nauw verband tot de uitoefening van hun ambtelijke taak, dat zij in den zin van art. 1401 dat feit pleegden in de werkzaamheden, waartoe de gemeente hen heeft gebruikt. Op deze gronden heeft de Hooge Raad het bestreden arrest vernietigd en de zaak teruggewezen naar het Gerechtshof te 's Gravenhage.

Raadsbesluit tot wijziging van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van den Raad van Bloemendaal.

Vernietiging wegens strijd met het algemeen belang.

De bepaling in bovengenoemd reglement van orde, welke sanctionneert het zich onttrekken aan den plicht, welke aanvaarding van het Raads-lidmaatschap medebrengt, t. w. : naar vermogen mede te werken aan 's Raads taak, te streven om te komen tot besluitvorming, is in strijd met het algemeen belang, hetwelk met besluitvorming der vertegenwoordigende lichamen is gediend.

Dit K. B. van 12 November 1938 (Stbl. No.

2359 B) is volledig opgenomen in de Gemeente Stem No. 4549.

Het inrichten van een bewaarplaats van urnen, welke de na lijkverbranding overgebleven asch en de uitgegloeide beenderen bevatten, is in strijd met de wet. (K. B. van 24 November 1938 — Stbl. No. 2359 E).

Bij K. B. 18 December 1937 No. 18 werd geschorst het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland tot goedkeuring van het besluit van den Raad der Gemeente 's-Gravenhage d.d. 11 October 1937, waarbij, met wijziging van de begroting dier gemeente voor het dienstjaar 1937 t 2000.— beschikbaar is gesteld voor het inrichten door die gemeente van een urnenbewaarplaats op de algemeene begraafplaats aldaar.

Bij K. B. van 24 November 1938 zijn zoowel het meergenoemd besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland als het betreffende besluit van den Gemeenteraad van 's-Gravenhage vernietigd wegens strijd met de wet. Daarbij is overwogen, dat art. 1 der wet van 10 April 1869 (Stbl. 65) voorschrijft dat elk overleden persoon moet worden begraven; dat, ook volgens het arrest van den Hoogen Raad van 1 Maart 1915, Weekblad van het Recht No. 9795, aan dit voorschrift niet is voldaan, wanneer na verbranding van het lijk de overgebleven asch en de uitgegloeide beenderen worden begraven; dat derhalve het inrichten van gemeentewege van een bewaarplaats voor urnen, welke genoemde overblijfselen bevatten, insluit een medewerken van de overheid aan een onwettige daad, (zie Gem. Stem No. 4552).

Bij de behandeling van de begroting voor 1939 in de Eerste Kamer is de juistheid van dit besluit bestreden. Volgens andere leden is het besluit formeel te verklaren, materieel is het onjuist, nu groote groepen der bevolking lijkverbranding geoorloofd achten en aan deze opvatting door de houding van de Regeering en den wetgever voet is gegeven.

Verordeningen, enz.

Veiligheidsvoorschriften brandgevaar Gemeente Enschede.

Door Burgemeester en Wethouders van Enschede zijn vastgesteld: Algemeene eischen, waaraan gebouwen bestemd of gebezigd voor bijeenkomsten, voor vergaderingen, voor verkooping, voor amusemen en alle andere ontspanningen moeten voldoen; algemeene eischen, waaraan bij het houden van die bijeenkomsten enz. moet worden voldaan, alsmede algemeene eischen voor cabines voor filmvertooningen, zulks ter voorkoming van brandgevaar en van gevaar bij brand.

Die
groep
waara
(uitge:
daan;
maalt
vaste
aan l
ander
volda
vertoe
eische
vanui
De
matis
dige
wij r
Gem.
Ve
boeke
van l
Hilve
Uit
over
veror
boek
voor
het p
Ar
de a
van
van
eigen
ken
rige,
verm

W
uitge
der
1914
versl
Z
Mal
kron
met

O
is d

Die eischen zijn ingedeeld in de volgende groepen: eischen voor de gebouwen zelf; eischen, waaraan bij het houden van bijeenkomsten enz. (uitgezonderd filmvertooningen) moet worden voldaan; eischen, waaraan bij het geven van normaal-film-voorstellingen, anders dan vanuit een vaste cabine, moet worden voldaan; eischen, waaraan bij het geven van smalfilm-voorstellingen, anders dan vanuit een vaste cabine, moet worden voldaan; algemeene eischen voor cabines voor filmvertooningen en voor daarbij behorende ruimten; eischen, waaraan bij het geven van filmvoorstellingen vanuit een vaste cabine, moet worden voldaan.

De lezers, die belangstellen in deze zeer systematisch opgestelde en geheel aan de tegenwoordige inzichten aangepaste voorschriften, verwijzen wij naar het Wkbl. voor den Ned. Bond van Gem. Ambt., afl. No. 1917.

Verordening betreffende het verstrekken van boeken aan minderjarigen beneden den leeftijd van 18 jaren door leesbibliotheken in de Gemeente Hilversum.

Uit deze verordening nemen wij het volgende over: Art. 1. Onder leesbibliotheken verstaat deze verordening: al of niet aan winkels verbonden boekenverzamelingen, waaruit onder bepaalde voorwaarden boeken voor een bepaalden tijd aan het publiek ter lezing worden verstrekt.

Art. 2, lid 1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 240bis en 451bis van het wetboek van strafrecht is het den eigenaar of beheerder van een leesbibliotheek, alsmede hem, die den eigenaar of beheerder bij het uitleenen van boeken behulpzaam is, verboden aan een minderjarige, van wien hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden, dat deze den leeftijd van achttien

jaren nog niet heeft bereikt en waarover hij niet de ouderlijke macht, de voogdij of de verzorging uitoefent, boeken ter lezing te verstrekken, tenzij hij een schriftelijke verklaring heeft ontvangen, waaruit blijkt, dat ten minste één der ouders, de voogd of de verzorger van den minderjarige aan deze toestemming heeft verleend om hetzij boeken in het algemeen, hetzij het aangevraagde boek uit zijn leesbibliotheek ter lezing te vragen.

Lid 2. De in het eerste lid van dit artikel bedoelde verklaring wordt geacht niet te zijn ontvangen, zoodra degene, die haar heeft afgegeven, deze schriftelijk tegenover den eigenaar of beheerder heeft herroepen.

Art. 5 lid 1. De eigenaar of beheerder van leesbibliotheek, alsmede degene, die den eigenaar of beheerder bij het uitleenen van boeken behulpzaam is, is verplicht van elke uitleening uit de leesbibliotheek aantekening te houden in een daarvoor bestemd register.

De verkeersveiligheid op den weg.

Met zijn omvangrijk boekwerk onder dezen titel heeft Mr. J. A. Leerink, verkeers-redacteur van het Algemeen Handelsblad, beoogd een juridische, sociologische en verkeerstechnische studie der verkeersproblemen te leveren. De stof is zeer veelzijdig behandeld. Moet verbetering, verlichting of beplanting van wegen worden beoordeeld, regeling van het verkeersonderwijs of wijziging van strafverordeningen worden voorbereid, parkeerregeling of sluiting van wegen worden overwogen en bij nog vele andere verkeersvraagstukken is dit werk van Mr. Leerink een goede handleiding.

Bibliotheek.

Wij ontvingen in dank Malang's Gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Gemeente Malang inhoudende een **kroniek der Stadsgemeente Malang over de jaren 1914 — 1939** en een in feestkleedij gestoken jaarverslag dier Stadsgemeente over 1938.

Zooals de heer Boerstra, de Burgemeester van Malang in zijn inleiding mededeelt, vormt de kroniek te zamen met het jaarverslag, versierd met vele fraaie stadsfoto's, een afgerond geheel,

dat ten doel heeft den lezer een beeld te geven van de gemeentelijke werkzaamheid en van den snellen groei der gemeente Malang gedurende de eerste kwarteeuw van haar bestaan.

De samensteller, de heer van Liempt, Malang's Secretaris, is hierin n. o. m. volkomen geslaagd. Dit keurig verzorgd en typografisch mooi uitgevoerd boekwerk, totaal beslaande 259 blz., verdient zeker een eereplaats in de boekenkast van ieder Decentralisatie-man.

Officieele Mededeelingen.

Bestuur.

Onze Voorzitter, de heer Mr. H. M. Vrijheid is de vorige maand van zijn buitenlandsch verlof

teruggekeerd en heeft de leiding der Vereeniging, weder op zich genomen.

PROGRAMMA

van het 29e Decentralisatiecongres
te houden te Soerabaja op
18, 19 en 20 Mei 1939.

Donderdag, 18 Mei.

9 u. v.m. :

Jaarvergadering van de Vereeniging van Regentschappen.

Jaarvergadering van de Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen ten Gemeentehuize.

6 u. n.m. :

Bestuursvergadering van de Vereeniging voor Locale Belangen, in de Simpangsche Sociëteit.

9,15 u. n.m. :

Officieele ontvangst van de Congressisten namens de Provincie Oost-Java, de Stadsgemeente Soerabaja en het Regentschap Soerabaja, in de Simpangsche Sociëteit.

Vrijdag, 19 Mei.

8 u. v.m.

27ste Ledenvergadering van de Vereeniging voor Locale Belangen in de Loge „de Vriendschap,” Toendjoengan 80.

Na afloop Ledenvergadering, Bestuursvergadering ter aanwijzing Onder-voorzitter.

10 u. v. m.

1e. Congresvergadering in de Loge „de Vriendschap.”

a. Openingsrede door den Voorzitter.

b. Behandeling van het prae-advies „De Straatverkoop” uitgebracht door Mr. Soenario, ge-gradueerd ambtenaar bij de Algemeene Volkscredietbank.

4 u. n. m. Excursie ter keuze naar A., nieuwbouw van de brug over de Kali Mas en het nieuwe vliegveld of B., nieuwbouw van Pasar Pabean en nieuwbouw C. B. Z.

6 u. n. m.

Lezing over „Locale Gezondheidszorg” door Dr. W. C. van Raadshoeven, Hoofd van den P. G. D. te Soerabaja.

7 u. n. m.

Jaarvergadering van den Regentenbond.

9,15 u. n. m. :

Gezellig samenzijn.

Zaterdag, 2 Mei.

2e. Congresvergadering in de Loge „de Vriendschap.”

Sociaal-Economische Sectie.

8 u. v. m.

Behandeling van het prae-advies „Voldoet de wettelijke regeling van het vernietigingsrecht?”, uitgebracht door mr. G. C. Suermondt, referendaris 2e klasse ter Provinciale Secretarie van West-Java met medewerking van mr. Th. A. M. Hoogvelt, referendaris 2e klasse op het kantoor van den adviseur voor de Decentralisatie.

Sociaal-Technische Sectie.

8 u. v. m.

Behandeling van het prae-advies : „Algemeene Taak en Organisatie van den Technischen Dienst van het Regentschap” uitgebracht door Ir. J. J. Bellingwout, ingenieur bij den Provincialen Waterstaatsdienst van West-Java, oud-gecommitteerde van den Regentschapsraad van Bandoeng.

Gemeenschappelijk.

12 u. Sluiting van het congres.

Tijdens het Congres wordt een tentoonstelling gehouden in verband met het prae-advies over „Straatverkoop”.

Over reducties op vervoerstarieven kunnen nog geen definitieve mededeelingen worden gedaan. Reductie-bewijzen kunnen echter thans reeds worden aangevraagd bij het secretariaat Postbox 38, Semarang.

Hotelprijzen.

Hotel	1 pers. zonder badkamer	1 pers. met badkamer
Brunet	f5,50, f6,50, f7,—	f7,50, f8,—, f10,—
Oranje	f6,50, f7,—, f7,50	f8,50, f9,—, f10,—
Ngemplak	f5,—	f7,—
Simpang	f5,50, f6,—, f6,50	f7,—, f7,50.

De drie laatstgenoemde hotels geven aan congres-deelnemers 10% reductie.